

Spis treści

Szyja

1 Informacje ogólne i mięśnie

1.1	Szyja: informacje ogólne	2
1.2	Przegląd mięśni powierzchownych szyi	4
1.3	Mięśnie nadgnykowe i podgnykowe	6
1.4	Przedkręgowo i boczne (głębokie) mięśnie szyi	8

2 Naczynia i nerwy

2.1	Tętnice.....	10
2.2	Żyły.....	12
2.3	Układ chłonny	14
2.4	Topografia układu nerwowego szyi oraz rozmieszczenie gałęzi nerwów rdzeniowych.....	16
2.5	Nerwy czaszkowe i autonomiczny układ nerwowy szyi	18

3 Trzewia szyi

3.1	Rozwój zarodkowy.....	20
3.2	Gruzoł tarczowy i przytarczyce	22
3.3	Krtań: położenie, kształt oraz chrząstki krtani	24
3.4	Krtań: budowa wewnętrzna i struktury nerwowo-naczyniowe	26
3.5	Krtań: mięśnie	28
3.6	Krtań: anatomia topograficzna i kliniczna	30
3.7	Gardło: mięśnie.....	32
3.8	Gardło: anatomia błony śluzowej oraz jej połączenia z czaszką	34
3.9	Gardło: anatomia topograficzna i unerwienie.....	36
3.10	Gardło: struktury nerwowo-naczyniowe w przestrzeni przygardłowej	38
3.11	Gardło: przestrzeń okołogardłowa i jej znaczenie kliniczne ..	40

4 Anatomia topograficzna

4.1	Anatomia powierzchowna i trójkąty szyi	42
4.2	Trójkąt tylny szyi (okolica szyi boczna)	44
4.3	Trójkąt przedni szyi	46
4.4	Okolice boczna głęboka szyi, trójkąt tętnicy szyjnej i otwór górny klatki piersiowej	48
4.5	Okolice tylna szyi i okolica potyliczna	50
4.6	Anatomia przekrojów poprzecznych szyi od poziomu Th2/Th1 do C7/C6	52
4.7	Anatomia przekrojów poprzecznych szyi na poziomie trzonów kręgów C6/C5.....	54

Klatka piersiowa

1 Przestrzenie

1.1	Przegląd szkieletu klatki piersiowej i jego cechy charakterystyczne	58
1.2	Podział klatki piersiowej i śródpiersia	60
1.3	Przegląd śródpiersia	62
1.4	Zawartość śródpiersia	64
1.5	Osierdzie	66
1.6	Jama opłucnowa	68

2 Narządy

2.1	Przełyk: położenie, podział i cechy charakterystyczne	70
2.2	Przełyk: położenie i struktura ściany	72
2.3	Przełyk: wejście i wyjście, otwieranie i zamykanie ..	74
2.4	Tchawica: położenie w klatce piersiowej i sąsiedztwo	76
2.5	Płuca: położenie w klatce piersiowej i sąsiedztwo ..	78
2.6	Płuca: kształt i struktura	80
2.7	Tchawica i drzewo oskrzelowe	82
2.8	Płuca: podział na segmenty	84
2.9	Płuco: struktura czynnościowa drzewa oskrzelowego	86
2.10	Płuco: struktura czynnościowa drzewa naczyniowego	88
2.11	Przepona	90
2.12	Mechanizm oddychania	92
2.13	Krążenie płodowe i po urodzeniu	94
2.14	Serce: widok z przodu	96
2.15	Serce: widok z boku i z góry	98
2.16	Serce: kształt i struktura	100
2.17	Serce: budowa mięśni (śródsierdzie)	102
2.18	Serce: przedsionki i komory	104
2.19	Serce: przegląd zastawek serca; zastawki przedsionkowo-komorowe	106
2.20	Serce: zastawki półksiężycowate i miejsca osłuchiwania zastawek serca	108
2.21	Serce: powstawanie impulsów i układ przewodzący	110
2.22	Mechaniczna praca mięśnia sercowego	112

3 Naczynia krwionośne

3.1	Aorta w klatce piersiowej	114
3.2	Żyła główna i układ żył nieparzystych	116
3.3	Tętnice i żyły przełyku	118
3.4	Tętnice i żyły płucne	120
3.5	Tętnice oraz żyły oskrzelowe i przeponowe	122
3.6	Naczynia wieńcowe (tętnice wieńcowe i żyły sercowe): anatomia i stosunki topograficzne	124
3.7	Naczynia wieńcowe: rozmieszczenie tętnic wieńcowych	126

4 Układ chłonny

4.1	Przegląd pni chłonnych i dróg odpływu chłonki z klatki piersiowej	128
4.2	Przegląd węzłów chłonnych	130
4.3	Grasica	132
4.4	Odpływ chłonki z przełyku	134
4.5	Odpływ chłonki z tchawicy, drzewa oskrzelowego i płuc	136
4.6	Odpływ chłonki z przepony, serca i osierdzia	138

5 Układ nerwowy

5.1	Przegląd unerwienia klatki piersiowej	140
5.2	Unerwienie przełyku, tchawicy i drzewa oskrzelowego	142
5.3	Unerwienie serca	144
5.4	Unerwienie osierdzia i przepony	146

Jama brzuszna i miednica mniejsza

1 Przestrzenie

- 1.1 Położenie narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej oraz ich rzut na ścianę tułowia 150
- 1.2 Podział jamy brzusznej i miednicy mniejszej 152
- 1.3 Układ otrzewnej w jamie brzusznej i miednicy mniejszej: przednia ściana brzucha 154
- 1.4 Jama otrzewnej: przekrój uwidaczniający otrzewną trzewną 156
- 1.5 Jama otrzewnej: krezki i przestrzenie 158
- 1.6 Jama otrzewnej: topografia zachyłków otrzewnej na tylnej ścianie jamy brzusznej 160
- 1.7 Przestrzeń zaotrzewnowa i jej zawartość 162
- 1.8 Torba sieciowa 164
- 1.9 Przekroje poprzeczne przez jamę brzuszną 166
- 1.10 Topografia otrzewnej i przestrzenie miednicy mniejszej: porównanie przekrojów w płaszczyźnie czołowej oraz strzałkowej miednicy mniejszej żeńskiej i męskiej 168
- 1.11 Topografia otrzewnej i przestrzenie w miednicy mniejszej: porównanie przekrojów w płaszczyźnie strzałkowej miednicy mniejszej męskiej i żeńskiej 170
- 1.12 Topografia otrzewnej i przestrzenie miednicy mniejszej męskiej 172
- 1.13 Topografia otrzewnej i przestrzenie miednicy mniejszej żeńskiej 174
- 1.14 Położenie i umocowanie narządów miednicy mniejszej: porównanie przekrojów poprzecznych miednicy mniejszej żeńskiej i męskiej 176

2 Narządy

- 2.1 Rozwój embrionalny przewodu pokarmowego: przednia część prajelita 178
- 2.2 Rozwój embrionalny przewodu pokarmowego: obrót pierwotnej pętli jelitowej 180
- 2.3 Żołądek: położenie, stosunek względem otrzewnej i sąsiadujących narządów 182
- 2.4 Żołądek: kształt i wnętrze 184
- 2.5 Żołądek: struktura ściany i histologia 186
- 2.6 Jelito cienkie: dwunastnica 188
- 2.7 Jelito cienkie: jelito czyste i jelito kręte 190
- 2.8 Jelito grube: części okrężnicy 192
- 2.9 Jelito grube: struktura ściany, kątnica i wyrostek robaczkowy 194
- 2.10 Jelito grube: położenie i kształt odbytnicy 196
- 2.11 Jelito grube: budowa ściany odbytnicy i mechanizm defekacji 198
- 2.12 Jelito grube: unerwienie odbytnicy i mechanizmy trzymania stolca 200
- 2.13 Obraz radiologiczny jelita cienkiego i jelita grubego 202
- 2.14 Wątroba: położenie i stosunek do narządów sąsiednich 204

- 2.15 Wątroba: stosunek względem otrzewnej i kształt 206
- 2.16 Wątroba: segmenty i budowa histologiczna 208
- 2.17 Pęcherzyk żółciowy i drogi żółciowe: położenie i stosunek do sąsiadujących narządów 210
- 2.18 Pęcherzyk żółciowy i zwnętrzwątrobowe drogi żółciowe: budowa i zwieracze 212
- 2.19 Trzustka: położenie i stosunek do narządów sąsiednich 214
- 2.20 Trzustka: budowa anatomiczna i histologiczna przewodów 216
- 2.21 Śledziona 218
- 2.22 Nadnercza 220
- 2.23 Przegląd narządów układu moczowego 222
- 2.24 Nerki: anatomia topograficzna 224
- 2.25 Nerki: powięzi i torebki, kształt i budowa 226
- 2.26 Nerki: architektura i mikrostruktura 228
- 2.27 Nerki: miedniczka nerkowa i transport moczu 230
- 2.28 Moczowody i pęcherz moczowy u mężczyzn: anatomia topograficzna 232
- 2.29 Moczowody i pęcherz moczowy u kobiet: anatomia topograficzna 234
- 2.30 Pęcherz moczowy i cewka moczowa: budowa i czynność ściany 236
- 2.31 Cewka moczowa: położenie i struktura 238
- 2.32 Przegląd narządów płciowych 240
- 2.23 Rozwój narządów płciowych 242
- 2.34 Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne: przegląd .. 244
- 2.35 Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne: anatomia topograficzna i stosunek względem otrzewnej; kształt i budowa 246
- 2.36 Wewnętrzne narządy płciowe żeńskie: budowa ściany i czynności 248
- 2.37 Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne: pochwa, pozycje macicy 250
- 2.38 Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne: jajnik i dojrzewanie pęcherzyków 252
- 2.39 Ciąża i poród 254
- 2.40 Narządy płciowe męskie: dodatkowe gruczoły płciowe 256
- 2.41 Narządy płciowe męskie: moszna, jądra i najądrza 258
- 2.42 Narządy płciowe męskie: struktury nasienne i nasienie 260

3 Naczynia krwionośne

- 3.1 Tętnice jamy brzusznej i miednicy mniejszej 262
- 3.2 Gałęzie pnia trzewnego: tętnice zaopatrujące żołądek, wątrobę i pęcherzyk żółciowy 264
- 3.3 Gałęzie pnia trzewnego: tętnice zaopatrujące trzustkę, dwunastnicę i śledzionę 266
- 3.4 Gałęzie tętnicy krezkowej górnej: tętnice zaopatrujące trzustkę, jelito cienkie i jelito grube 268
- 3.5 Gałęzie tętnicy krezkowej dolnej: tętnice zaopatrujące jelito grube 270
- 3.6 Dopływy żyły głównej dolnej 272

Unerwienie i unaczynienie narządów

3.7	Dopływy żyły wrotnej.....	274
3.8	Żyła wrotna: odpływ krwi żyłnej z żołądka, dwunastnicy, trzustki i śledziony.....	276
3.9	Żyła krezkowa górna i dolna: odpływ krwi żyłnej z jelita cienkiego i jelita grubego	278
3.10	Tętnice i żyły zaopatrujące nerki oraz nadnercza: przegląd	280
3.11	Tętnice i żyły zaopatrujące nerki oraz nadnercza: anatomia topograficzna i odmiany.....	282
3.12	Gałęzie i anatomia topograficzna tętnicy biodrowej wewnętrznej.....	284
3.13	Tętnice i żyły narządów miednicy mniejszej	286
3.14	Tętnice i żyły odbytnicy	288
3.15	Tętnice i żyły żeńskich narządów płciowych oraz narządów układu moczowego	290
3.16	Anastomozy żyłne w obrębie jamy brzusznej i miednicy mniejszej	292

4 Układ chłonny

4.1	Przeгляд pni limfatycznych i grup węzłów chłonnych jamy brzusznej oraz miednicy mniejszej	294
4.2	Przeгляд dróg odpływu chłonki z narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej	296
4.3	Odpływ chłonki z żołądka, śledziony, trzustki, dwunastnicy i wątroby.....	298
4.4	Odpływ chłonki z jelita cienkiego i jelita grubego	300
4.5	Odpływ chłonki z nerek, nadnerczy, moczowodów i pęcherza moczowego	302
4.6	Odpływ chłonki z narządów płciowych męskich i żeńskich	304

5 Autonomiczny układ nerwowy

5.1	Organizacja współczulnego i przywspółczulnego układu nerwowego	306
5.2	Sploty i zwoje układu autonomicznego	308
5.3	Unerwienie autonomiczne wątroby, pęcherzyka żółciowego, żołądka, dwunastnicy, trzustki i śledziony	310
5.4	Unerwienie autonomiczne jelit: rozmieszczenie splotu krezkowego górnego	312
5.5	Unerwienie autonomiczne jelita: rozmieszczenie splotu krezkowego dolnego i splotu podbrzusznego dolnego.....	314
5.6	Unerwienie autonomiczne narządów układu moczowego i nadnerczy	316
5.7	Unerwienie autonomiczne męskich narządów płciowych.....	318
5.8	Unerwienie autonomiczne żeńskich narządów płciowych.....	320

1.1	Grasica.....	325
1.2	Krtań	326
1.3	Tarczycza	327
1.4	Gardło	328
1.5	Przełyk.....	329
1.6	Serce	330
1.7	Osierdzie.....	331
1.8	Płuca i tchawica	332
1.9	Przepona.....	333
1.10	Wątroba, pęcherzyk żółciowy i śledzion.....	334
1.11	Żołądek.....	335
1.12	Dwunastnica i trzustka.....	336
1.13	Jelito czcze i jelito kręte.....	337
1.14	Kątnica, wyrostek robaczkowy, okrężnica wstępująca i poprzeczna	338
1.15	Okrężnica zstępująca i esowata.....	339
1.16	Odbytnica.....	340
1.17	Nerka, moczowód i nadnercze.....	341
1.18	Pęcherz moczowy, gruczoł krokowy i pęcherzyk nasienny	342
1.19	Jądra, najądrze i nasieniowód	343
1.20	Macica, jajowód i pochwa	344
1.21	Jajowód i jajnik.....	345

Dodatki

Wykaz piśmiennictwa 349

Skorowidz 351